

šernovo nagrado in s posebno plaketo mesta Škofja Loka.

Jelo Janežič je imel široko, za vse odprto srce, za vsakogar dobro besedo, bil je tovariški, pošten in iskren prosvetni delavec — svetel zgled. Zato nam bo nanj v naših srcih ostal drag in ljub spomin.

Janko Krek

MUZEJSKI IZLET

Dne 29. maja 1966 je Muzejsko društvo priredilo izlet na Štajersko. Pripravil ga je odbornik Lovro Planina, udeležencev je bilo 41. Z mikrofonom v Transturistovem avtobusu je vodnik najprej opozoril, da je to jubilejni — deseti izlet in da smo doslej obiskali že 15 muzejev in tri muzejske zbirke, zbirko v Sorci pa celo na izletu odprli. Nato je razlaga vso pot dopolnjevala vtise, ki so jih med vožnjo vzbujali kraji in pokrajina — Ljubljansko polje, ravnina Kamniške Bistrice, Črni graben, trojanski preval, spodnja Savinjska dolina, Celje, dolina Hudinje, Sočka, vitanjska kotlina, doline Pake, Mislinje, Drave in Meže z zanimivim gorskim okoljem, na povratku pa Saleška dolina z mladim jezerom, nastalin zaradi izkopa lignita. V Celju smo si pod vodstvom tov. Evgena Burdycha in muzejske uslužbenke ogledali bogate in lepo opremljene zbirke mestnega muzeja v Grofiji od lapidarija in arheoloških izkopenin do etnografskih in zgodovinskih eksponatov ter galerije slik. V starem Vitanju, ki je v srednjem veku z dvema gradovima stražil vhod v sotesko Hudinje, smo obiskali znamenito gotško župno cerkev in cerkev na hribu, ki jo krasijo umetniška dela furlanskega slikarja Tomaža Fantonija. Daljši postanek v Slovenj Gradcu smo porabili za ogled izredno pisanega Sokličevega muzeja. Lastnik dekan Soklič nam je odkril preteklost in pomen najzanimivejših predmetov svoje zbirke in nas popeljal tudi v znamenito bivšo špitalsko cerkev s freskami iz 15. stoletja ter v zraven nje stoječo gotško župno cerkev, ki se ponaša z bogato izdelano baročno prižnico, Straussovimi slikami in starimi nagrobniki. V stavbi umetniškega paviljona smo obiskali razstavo novega slikarstva in muzej ljudske revolucije, ki temeljito prikazuje burna dogajanja v tem izpostavljenem kraju med okupacijo in narodnoosvobodilno vojno. Na Ravnah nas je zastopnik muzejske uprave vodil po delavskem muzeju, ki ima nekaj fužinskih naprav in zna-

čilnih etnografskih objektov postavljenih tudi izven stavbe in je še prej kakor Škofja Loka imel svoj mali muzej na prostem. Ogledali smo si tudi športni dom, novi mestni del blokov in stolpnice na Čečovju, z roba terase pa stari trg Guštanj in obsežne stavbe jeklarne Ravne. Na povratku se je v prijetnem gostišču v Črnovi tov. predsednik Pavle Blaznik zahvalil in poslovil od udeležencev, med katerimi sta bila še zvesta društvena člana, zdaj že pokojna tovariša Rudolf Horvat in Jelo Janežič.

Francè Planina

OBCNI ZBOR MUZEJSKEGA DRUŠTVA V ŠKOFJI LOKI

V novi galerijski dvorani Loškega muzeja se je dne 12. aprila 1966, po preteku poslovnega obdobja dveh koledarskih let, sestel redni občni zbor Muzejskega društva v Škofji Loki. Ob navzočnosti čez 120 društvenih članov je občni zbor ob 19.30. uri odprl društveni predsednik dr. Pavle Blaznik in uvodoma posebej pozdravil častne goste, med katerimi so bili predsednik občinske skupščine Škofja Loka Milan Osovnikar, rektor Akademije likovnih umetnosti v Ljubljani prof. Mirko Šubič ter zastopniki Gorenjskega muzeja iz Kranja, Mestnega muzeja iz Tržiča, podružnice Zgodovinskega društva Slovenije za Gorenjsko, medobčinskega Zavoda za spomeniško varstvo iz Ljubljane, Planinskega društva iz Škofje Loke in Turističnega društva iz Poljan. Po soglasnem sprejetju predlaganega dnevnega reda so navzoči najprej poslušali poročila o delovanju Muzejskega društva in o problematiki Loškega muzeja v zadnjem poslovnem obdobju.

Poročilo predsednika

(Poroča dr. Pavle Blaznik)

Letos poteka trideseto leto, odkar je bilo na pobudo profesorjev domačinov ustanovljeno v Škofji Loki Muzejsko društvo. Le-to naj bi ustanovilo v Škofji Loki muzej, ki naj bi ga, upoštevajoč takratne skromne razmere, tudi samo upravljalo. Društvo je svojo nalogo v kratkem času odlično opravilo. Po njevovi zaslugi je zrasel v Škofji Loki muzej, ki se je v teku let tako razrasel, da uživa danes nedeljen ugled ne samo doma, ampak tudi izven ožjih meja. Vloga Muzejskega društva je v teku časa do-

življala določene spremembe. Če je v prvi fazi vsa skrb za muzej bila prepuščena izključno odbornikom Muzejskega društva, je nenehni razvoj muzejske ustanove sčasoma zahteval pritegnitev strokovno usposobljenih stalnih nameščenцев. Odlej sta skrbela za rast muzejske ustanove tako Muzejsko društvo kot uprava Loškega muzeja. Vzajemnost med obema faktorjema ni bila izpričana samo v času družbenega upravljanja muzejske ustanove, marveč se zrcali tudi v sedanjem položaju, ko se je razvilo, podobno kot pri drugih ustanovah, tudi v Loškem muzeju samoupravljanje. Muzejska uprava vrednoti pravilno tudi v tej fazi delo Muzejskega društva, v katerem vidi nesebičnega sodelavca: ob takem stališču je povsem razumljivo, da naj bo v skladu s statutom pritegnjen v muzejski svet avtomatično vsakokratni društveni predsednik.

Ob današnji razvojni fazi moremo delovanje Muzejskega društva razčleniti na dva dela. V prvega sodijo naloge, ki slone izključno na društvu, v drugega se uvrščajo tiste, ki jih rešuje uprava muzeja, a se pri tem delu naslanja na pomoč upravnega odbora Muzejskega društva.

Izrazita društvena kompetenca je skrb za izdajo *Loških razgledov*. V razdobju zadnjih dveh let, ki sta pretekli od zadnjega občnega zbora, je društvo izdalo dva letnika, enajstega in dvanajstega. Oba sta izšla točno v že tradicionalnem terminu — za občinski praznik v decembru. Toda obseg zadnjega letnika, ki je skoraj dvakrat manjši od običajnega, že na zunaj kaže, s kakšnimi težavami se mora društvo boriti pri izdajanju svoje publikacije, čeprav je pri obeh letnikih priskočila na pomoč s subvencijo Občinska skupščina Skofja Loka poleg škofje-loških delovnih kolektivov, pri zadnjem letniku pa še Sklad SRS za pospeševanje založniške dejavnosti. Ko se vsem tem za izkazano pomoč iskreno zahvaljujem, ne morem iti mimo zaskrbujoče ugotovitve, da prehajamo glede Loških razgledov v kritično fazo prav zaradi stališča Občinske skupščine, naj namreč prispeva za izdajanje Loških razgledov milijon dinarjev muzejske ustanova, ki ji je bila obenem znižana dotacija za cela dva milijona dinarjev. Odveč je poudarjati na tem mestu pomen Loških razgledov, ki so brez pretiravanja daleč vodilni, ne samo v Sloveniji, marveč tudi v državnem merilu. Če ne bo prišlo do ustrezne rešitve, grozi Loškimi razgledom, da bodo utihnili in nesrečni trinajsti letnik bo ostal z ro-

kopisi v predalih. Težko, težko, da bi kasneje še sploh uspelo obuditi mrtveca!

Loški razgledi pa nimajo samo odličnega strokovnega pomena, marveč predstavljajo tudi važno vez med *članstvom*, ki je po pravilih vezano na naročilo našega glasila. Članstvo skušamo seveda tudi na druge načine čim bolj povezati med seboj. Temu namenu služijo med drugim tako imenovani *muzejski večeri*. Če je slika glede perspektiv Loških razgledov kaj žalostna, moram v zvezi z muzejskimi večeri z zadovoljstvom ugotoviti, da je bilo v zadnji poslovni dobi končano delo pri urejevanju dvoran. S tem smo pridobili vreden prostor, ki je kot nalašč primeren tudi za take namene. Ob otvoritvi dvorane je ob veliki udeležbi predaval prof. France Planina o Poljanski dolini in Loškem pogorju. Predavanje so spremljali številni barvni diapozitivi. Prav danes bo po občnem zboru sledilo predavanje prof. Planine o Selški dolini. Agilni predavatelj je z isto temo nastopil tudi v Retečah in v Železnikih, za kar se mu v imenu odbora Muzejskega društva na tem mestu iskreno zahvaljujem.

Vzgoji in povezavi članstva služijo že kar tradicionalni *muzejski izleti*, za katere vlada med članstvom izredno zanimanje. Vsako leto potujemo v kraje, ki premorejo muzeje. V lanskem letu smo obiskali Slovensko Primorje, kjer smo si ogledali muzeja v Piranu in Kopru. Ustavili smo se tudi v Hrastovljah, znamenitih po freskah iz konca 15. stoletja. Izlet je odlično organiziral odbornik Lovro Planina, za temeljito razlago je pa poskrbel odbornik prof. France Planina.

Slika o skrbi za čim večjo povezavo članstva ne bi bila popolna, če ne bi omenil naše *podružnice v Železnikih*, ki je bila ustanovljena leta 1964. Z ustanovitvijo te podružnice smo hoteli razgibati ondotne ljubitelje muzejske misli, da rešijo vprašanje železarske zbirke v Železnikih, ki je propadala in bi jo bilo treba usposobiti za ustrezno razstavo. Podružnico v Železnikih povezuje z Muzejskim društvom v Skofji Loki odbornik iz Železnikov, ki se redno udeležuje naših mesečnih sej.

Če je skušal odbor Muzejskega društva po najboljših močeh reševati izključno društvene naloge, je obenem nesebično *sodeloval* tudi pri delovanju *Loškega muzeja*, kar je bilo tem lažje, ker je bil društveni predsednik obenem tudi predsednik muzejskega sveta. Ker boste slišali o delovanju Loškega muzeja kaj več v posebnem poročilu muzejskega ravnotejca,

se ne bi hotel posebej ustavljati pri tej analizi. Omenim naj le tudi v tej zvezi izredni pomen nove dvorane-galerije, ki jo je muzej pridobil pred meseci. Tod se ne bo razvijalo samo društveno življenje. Dvorana bo namreč med drugim odlično služila tudi za prirejanje razstav, ki se bodo odslej stalno vrstile v teh prostorih in privabliale množice obiskovalcev. S končano adaptacijo dvoran pa se postavlja pred muzej nova naloga: adaptacija dvoran omogoča dokončno smiselno ureditev muzejskih zbirk. Prav v tej smeri čakajo muzejsko upravo in odbor Muzejskega društva še velike naloge, ki jih bo mogoče dokončno rešiti šele v teku let.

Kot doslej mora biti Muzejsko društvo tudi v bodoče pri skrbi za *spomeniško varstvo* povezano z medobčinskimi spomeniškovarstvenim zavodom v Ljubljani, enako pa mu mora biti pri srcu skrb za pravilno reševanje *urbanističnih problemov*.

Naloge niso majhne, vendar sem prepričan, da jih bo mogoče z vzajemnim naporom in razumevanjem uspešno reševati. Ko dajem ob koncu poročila priznanje vsem nesebičnim sodelavcem, se obenem zahvaljujem tudi predstavnikom ljudske oblasti za njihovo pomoč. Iskreno želim, da bi bila ta vzajemnost v bodoče čim tesnejša. Saj bomo mogli dosegati nadaljnje uspehe le, če bomo s skupnimi silami služili naši muzejski misli, s tem pa pomagali dvigati kulturno raven sredine, iz katere smo izšli. Skrbno pazimo vsi, da ne bomo lahkomišljeno zapravljali tega, kar smo si v teku let pridobili z velikimi napori!

Tajniško poročilo

(Poroča dr. Branko Berčič)

Na zadnjem občnem zboru Muzejskega društva v Škofji Loki, ki je bil dne 18. oktobra 1964, je bil za društvenega predsednika izvoljen dr. Pavle Blažnik, v društveni upravni odbor pa naslednji člani, ki so na prvi seji odbora prevzeli zadolžitve, kot sledi: podpredsednik Stevo Šink, tajnik dr. Branko Berčič, blagajnik Jože Krašovec, gospodar France Planina, odborniki Slavko Fojkar, Tone Mlakar, Andrej Pavlovec, Polde Polenec, Franci Štukl in Valentin Pintar. Izvoljeni Lojze Zupanc izvolitve ni sprejel, na prazno mesto v odboru pa ni bil kooptiran nihče. V društveni nadzorni odbor je občni zbor izvolil člane Tineta Kalana, Lovra Planina in Iva Plestenjaka.

Upravni odbor se je v obdobju med obema občnima zboroma, ki je trajalo 18 mesecev, sestala na 12 sejah, o katerih so bili redno vodeni zapisniki. Na 11 sestankih je upravni odbor zasedal kot posvetovalni organ sveta in uprave Loškega muzeja, 1 seja pa je bila skupna s svetom Loškega muzeja. Seje so bile običajno na Loškem gradu, le ena je bila v Železnikih. Na tej seji so kot gostje sodelovali nekateri predstavniki društvenega pododbora in krajevnega odbora iz Železnikov. Društveni pododbor iz Železnikov je na sejah upravnega odbora sicer stalno zastopal odbornik Valentin Pintar. Udeležba na sejah je bila dobra, izostankov, zlasti neupravičenih, je bilo malo. Sej se je večkrat udeležil tudi predstavnik medobčinskega Zavoda za spomeniško varstvo iz Ljubljane Milan Železnik. Redno pa so se sej upravnega odbora udeleževali člani društvenega nadzornega odbora.

Na sejah je upravni odbor obravnaval zlasti naslednje zadeve: predloge delovnih programov in finančnih načrtov Loškega muzeja za leti 1965 in 1966, poročilo o delu in zaključna računa Loškega muzeja za 1964 in 1965, vse tekoče muzejske zadeve kot npr. adaptacija grajske dvorane, preurejanje drugih prostorov v muzeju, oprema arhiva, personalne zadeve, dopolnjevanje muzejskih zbirk, preurejanje razstavljenih muzejskih zbirk, nadaljnje urejanje muzeja na prostem, arheološka izkopavanja oziroma raziskovanja na Loškem ozemlju, spomeniškovarstvene zadeve kot npr. preurejanje fasad na Mestnem in Spodnjem trgu, preurejanje Krennerjeve hiše na Spodnjem trgu, restavriranje cerkve na Goštečem, preurejanje zunanje podobe in notranjščine nekaterih objektov v mestu in obeh dolinah idr., program dela društvenega pododbora v Železnikih, začasna ureditev železarske zbirke v Železnikih in muzeološka dela v zvezi s Plavčevo hišo, okolico Plavža in z nekaterimi drugimi objekti v Železnikih, vstopnina in drugi lastni dohodki muzeja in Muzejskega društva, sprejem Loškega muzeja v Združenje ameriških muzejev po posredovanju društvenega ustanovnega člana in ameriškega rojaka Fr. Kerna, problematika okrog izdajanja Loških razgledov kot npr. načelno odločanje o vsebini, zbiranje finančnih sredstev s pridobivanjem oglasov, prošnjami na republiški sklad za pospeševanje založništva in intervencijami na občinskem komiteju ZKS in občinski upravi, iskanje tiskarne in spremljanje tiskanja, organizacija kolportaže

idr., izdaja škofjeloškega turističnega spominka, organiziranje društvenih predavanj, izletov in še vrsta drugih zadev.

V času med obema občnima zboroma je Muzejsko društvo ob finančni podpori občinske skupščine, gospodarskih delovnih organizacij in republiškega sklada za pospeševanje založništva izdalo XI. in XII. letnik Loških razgledov, in sicer za leti 1964 in 1965. Od obeh letnikov je bil prvi natisnjen v običajnem obsegu, drugi pa v precej zmanjšanem obsegu. Temu so bile vzrok določene finančne težave, v katere je prišlo izdajanje te priznane krajevnozgodovinske publikacije. Cene tiskarskih storitev iz leta v leto občutno naraščajo, finančna sredstva, ki jih društvo lahko zbere z oglasi in z dotacijo občinske skupščine, pa so ostala vseskozi na isti ravni oziroma so se celo zniževala. Tako je bilo potrebno npr. občinsko dotacijo za leto 1965 porabiti za kritje računov za letnik 1964, letnik 1965 pa je bil plačan v glavnem iz sredstev omenjenega republiškega sklada. V resno krizo pa je zašel izid Loških razgledov za leto 1966. Na Loške razglede je naročenih čez 450 stalnih naročnikov, okrog 150 izvodov pa vsako leto zamenjamo za druge domače in tuje strokovne publikacije in s tem gradimo kvalitetno muzejsko knjižnico. Zaloga starejših letnikov Loških razgledov je skorajda že pošla, tako da se prodajajo samo v izjemnih primerih in v kompletih vseh doslej izišlih letnikov.

Pri opravljanju društvenega dela je korespondenca narasla za 80 aktov. Več zadev je bilo odstopljenih v reševanje upravi muzeja, medtem ko so bile zadeve z ožjega škofjeloškega področja največkrat reševane z neposrednim kontaktom zainteresiranih. Največji del korespondence se nanaša na poslovanje okrog Loških razgledov (redni naročniki in naročila knjigarn, zamenjave, oglasi, računi, zahvale za darovane izvode, izjave o strokovni vrednosti publikacije, prošnje za finančno podporo itd.). Za vsako sejo so bila razposlana pismena vabila. Zainteresiranim so bile sporočene ustržne informacije o literaturi o Loki, o delovanju društva in muzeja. Izmenjana so bila mnenja z nekaterimi člani in zainteresi-

ranimi muzejskimi sodelavci o posameznih strokovnih in ureditvenih vprašanjih. Ob raznih priložnostih so bile izmenjane čestitke. Vabljeni so bili strokovnjaki k sodelovanju z društvom in muzejem. Službi družbenega knjigovodstva so bila poslana zahtevana poročila. Občinski skupščini so bili sporočeni društveni delovni programi in predračuni zanje za leti 1965 in 1966, od skupščine je društvo prejelo priznanje ob proslavljanju občinskega praznika 1965, skupščini pa je veljal tudi društveni protest ob črtanju direktnih občinskih proračunskih sredstev za izdajanje Loških razgledov v letu 1966. Poleg tega so iz društvene korespondence razvidne še nekatere druge zadeve o poslovanju z društvenimi člani in drugimi partnerji.

Muzejsko društvo ima trenutno nekaj čez 400 članov, med njimi 6 ustanovnih. Povezavi s članstvom so bili v prvi vrsti namenjeni Loški razgledi, člani so bili vabljeni na razstavne in druge prireditve v muzeju, zanje je bil organiziran redni letni strokovni izlet, in sicer spomladi 1965 v Slovensko primorje, prirejena so bila predavanja, in sicer leta 1964 o Škofji Loki in okolici, leta 1965 o Poljanski dolini in sedaj za občni zbor o Selški dolini. Izlete je organiziral odbornik Lovro Planina, predavala pa sta odbornika dr. Pavle Blaznik in France Planina. Društvo je bilo po svojem predsedniku zastopano na občnem zboru matičnega Zgodovinskega društva za Slovenijo in na ustanovnem sestanku njegove podružnice za Gorenjsko, kjer so bila podana krajša poročila o društvenem delovanju. O delu društva je bilo objavljenih tudi nekaj poročil v domačem in tujem časopisju.

Poleg posameznih društvenih funkcionarjev je veliko večino administrativnega in operativnega dela za Muzejsko društvo opravljalo osebje Loškega muzeja. Tu moramo predvsem omeniti muzejsko tajnico Metko Sterletovo, ravnateljca Andreja Pavlovca, kustosa Janeza Eržena, v zadnjem času pa tudi honorarnega sodelavca Evgena Burdycha. Njim in drugim, ki so zvesto pomagali pri društvenem aktivnem delu, gre vse priznanje, zahvala in priporočilo za prihodnost.

BLAGAJNISKO POROČILO

(Poroča Jože Krašovec)

Od zadnjega občnega zbora Muzejskega društva dne 18. X. 1964 je imelo društvo do današnjega občnega zbora naslednje prejeme in izdatke:

Prejemki:

Saldo blagajne na dan 18. X. 1964	S din 557.475
Članarina	S din 52.507
Prodaja Loških razgledov in druge literature, dotacije, oglasi in drugi prejemki	S din 5.527.016
Delež od okrepčevalnice, gostinske usluge v Škoparjevi hiši, likovne razstave	S din 1.072.752
Skupaj	S din 5.189.528

Izdatki

Stroški z izdajanjem Loških razgledov (tisk, honorarji, razpošiljanje, poštšina), pogodbeni in ostali stroški	S din 4.485.928
Bančni, potni in drugi stroški	S din 542.174
Skupaj	S din 4.828.102

Rekapitulacija

Prejemki skupaj	S din 5.189.528
Izdatki skupaj	S din 4.828.102
Saldo dne 12. IV. 1966	S din 561.426

Poročilo nadzornega odbora

(Poroča Ivo Plestenjak)

Člana nadzornega odbora Tine Kalan in Ivo Plestenjak sva pregledala društveno stanje. Ugotovila sva, da je blagajnik pravilno vodil blagajniško knjigo, da je dokumentacija pravilna ter da se finančni rezultat ujema z zadnjim bančnim izpiskom in s prešteto gotovino. Pregledala sva tudi sejne zapisnike, ki so v redu podpisani, društveno korespondenco, seznam članov Muzejskega društva ter kartoteko Loških razgledov.

Nadzorni odbor je prisostvoval na vseh sejah upravnega odbora ter tako vesino spremljal vsa dogajanja v društvu. Nemalokrat je bil priča, kako se je odbor ubadal s težavami, ki so včasih bile že brezupne. Pa vendar mu je vedno uspelo najti kakršnokoli primerno rešitev, tako da je bilo poslovanje društva uspešno kljub mnogim nepredvidenim težavam.

Zato predlagava dosedanjemu upravnemu odboru razrešnico s pohvalo.

Poročilo o problematiki Loškega muzeja

(Poroča ravnatelj Andrej Pavlovce)

Danes ne nameravam poročati o delu muzeja tako kot na prejšnjih občnih zborih. Poročilo o delu muzeja za leto 1964 je izšlo v Loških razgledih in verjetno bo za leto 1965 tudi prav tam objavljeno. Zato bi za dobo med obema občnima

zboroma samo ponavljal že znana dejstva. Namesto poročila pa bi rad nekoliko drugače pregledal delo muzeja, njegov razvoj in probleme, kot sem to že storil na seji občinskega praznika v decembru 1965. Menim, da moram zaradi osvetlitve problema nekaj takratnih ugotovitev ponoviti, da bi tako prišli do njegovega jedra. Problem pa je naslednji: Kakšen je, ali bolje, kakšen mora biti sodobni muzej? In na to vprašanje bom skušal odgovoriti ter s tem nakazati program, ki ga zasledujem in skušam oživiti v svoji desetletni praksi.

Pri pregledovanju uspehov, neuspehov in problemov Loškega muzeja ne bom našteval nam vsem znanih dejstev, saj so poleg domačinov tu prisotni tudi prijatelji našega muzeja, ki prav dobro poznajo vso zgodovino razvoja te ustanove. Vendar pa moramo pri pogledu v prihodnost le pojasniti, na katerem mestu razvoja danes stojimo. Za ta pogled pa ne bi rad uporabil že vsem znanih dejstev, pač pa se bom oprl na gradivo šestega kongresa Saveza muzejskih društev Jugoslavije v Ohridu. V predlogu za reorganizacijo Saveza je Branko Bokan ugotovil, da so muzeji v Jugoslaviji prehodili tri stopnje razvoja.

Prvi stopnji razvoja daje pečat snovanja muzeja in odpiranje zbirk, ko se okoli posameznikov ali skupine vnetih pristašev muzejske misli zbirajo tudi številni lokalni funkcionarji, predstavniki oblasti in političnih organizacij. Delo

prostovoljcev posebno pritegne omenjene funkcije, ko pripravljajo otvoritev razstave ali zbirke o ljudski revoluciji. Interes za muzejsko delo je po otvoritvi še nekaj časa živ, potem pa polagoma zamira, dokler ni skupina entuziastov zopet prepuščena sama sebi. — Druga stopnja je tista, ki je značilna za vrsto naših muzejev: stagniranje in počivanje na doseženih uspehih, odmiranje zanimanja za muzej, ki je in ostane brez vsaj zadovoljivih sredstev, kar ima za posledico, da še tisti redki strokovnjak, ki je zamenjal ustanovitelja-prostovoljca, odide drugam in muzej je v situaciji, ki je najnevarnejša — v stagnaciji, ki pomeni hkrati tudi nazadovanje. Ta stopnja ima še vrsto inace, ki prav tako pripeljejo muzeje v stagnacijo. Muzej ima npr. lahko tudi dovolj sredstev, pa nima prostorov, tako za delo kot tudi za razstave. Ali pa imajo muzeji minimalna sredstva in še dokaj dobre prostore, toda nimajo potrebnega kadra, ki je prvi pogoj za prehod v naslednjo, tretjo stopnjo razvoja, seveda ob ustrežajočih prostorih in sredstvih. — Značilno za tretjo stopnjo razvoja je, da muzej dobiva poleg značaja kulturno-prosvetne ustanove tudi znanstveni karakter. Zato pa mora imeti potreben strokovni kader, sredstva za delo in urejene prostore ter ne samo možnosti, občasno odpreti kako občasno razstavo.

V Jugoslaviji je registriranih 526 muzejev, v Sloveniji menda 90 in od tega na Gorenjskem 15. Toda vsi ti niso pravi muzeji. Kako naj se ustanova imenuje muzej, če je v njej honorarno zaposlen upokojenec, ali če je zaposlen en sam strokovni delavec, ali če je muzej brez strokovnega kadra in sta v njem zaposlena samo čuvaj in snažilka, pa še ta dva honorarno? Vse to drži, kakor vsaj deloma drže tudi ugotovitve tov. Bokana, po katerih pa Loškega muzeja niti ne moremo postaviti na pravo mesto. Loški muzej je prav gotovo prešel prvo in drugo stopnjo razvoja ter ni tu obstal, ni pa tudi še prešel v tretjo stopnjo. Kajti ta tretja stopnja, stopnja znanstvene ustanove, je v večji meri omejena na stare muzeje s sedežem v večjih ali glavnih mestih. Loški muzej pa deluje v majhnem mestu in vsebuje od vsake karakteristike le nekaj, je pa velik v svojem okolju.

Loški muzej je v bistvu srečen muzej, če smem uporabiti ta izraz, kajti ustanovitelji ga niso zapustili na prvi stopnji njegovega razvoja in razvoj muzeja ne samo spremljajo, temveč terjajo vedno

nekaj novega. Skladno z razvojem se je muzej selil iz manjših prostorov v večje in nekako vsakih pet let pridobival nove. V publikaciji Muzejskega društva ima tako rekoč svoje glasilo, kjer bi moral strokovni kader objavljati dosežke svojega dela, česar pa le-ta ne koristi tako, kot bi moral, ker pač ni dovolj strokoven in ker ga ni dovolj. Sredstva pa so se zadovoljivo gibala na zgornji minimalni meji, ko se da sicer delati, toda počasi in zaletavo. Nalogo, ki smo ji eno leto posvečali vso svojo skrb, vse sile, moramo v naslednjem letu prekiniti ter se posvetiti drugi, povsem novi nalogi, ki vsebuje več možnosti, da bo vzbudila večje zanimanje javnosti in predvsem pridobila potrebna finančna sredstva. Prav te nenakomerno razdeljene akcije so tudi vzrok premajhnemu strokovnemu delu, ki bi moralo biti eno izmed glavnih nalog. Toda, če kljub temu pregledamo opravljeno delo, smo vseeno naredili tudi marsikaj, kar ima trajno vrednost, pa če smo se še tako zaletavali iz naloge ▼ naloge.

Vse delo bi lahko razdelili v dve poglavji, odkar smo od leta 1959 na gradu. Enkrat smo posvečali več pozornosti zbirkam in notranjemu delu, drugič pa zunanjim delom in pri tem zanemarjali, ker smo pač morali, notranje delo ali delo v zbirkah, njihovo dopolnjevanje in spreminjanje. Zadnje velja tudi za letošnje poročanje, ko smo vse sile posvetili gradnji dvoran in dokončanju te naloge. Z dvoranami pa delo še ni končano, kajti kažejo se že obrisi povsem novih nalog. Od starih nalog pa ne bi smeli pozabiti na tiste že zdavnaj začrtane, a ne opravljene. Te so: dohod na grad, za katerega so narejeni načrti že od leta 1962, ureditev dvorišča, dokončanje skansna s postavitvijo zadnjega objekta (žage), ureditev prostorov v spodnjem delu gradu ob starem vходу za zbirke, ureditev pisarn, delavnice, šolskega razreda in še in še bi lahko dodajal. Morda bi bolje ustrežal tem načrtom izraz operativne naloge, ki pripravljajo pot boljši ureditvi muzeja.

Z galerijo smo prevzeli veliko obveznost. Ni namreč dovolj samo prostor, le-ta mora tudi živeti. In galerija lahko živi in raste z dobrimi razstavami in trdno razstavno politiko. Za leto 1966 smo pripravili program, ki zajema dvanajst razstav. Ali ga bomo lahko izpolnili? Lahko ga strokovno izpolnimo ob sedanji zasedbi delovnih mest, toda vprašanje je, kako bo s financiranjem razstavne dejavnosti, kateri bi radi priklju-

čili še izdajanje katalogov, izvedbo pogovornih večerov ali vodstev po razstavah, a od umetnikov, ki bi tu razstavljali, bi morali odkupovati vsaj po eno delo.

Potem je predvideno še preurejanje muzeološkega aranžmaja zbirke NOB, ki naj bi bila odprta točno čez eno leto. Tu pa naletimo na problem, ki nas tare že vrsto let. To je kustos za zgodovino NOB, za katerega smo imeli vse pripravljeno, od sredstev za delo in osebne dohodke do stanovanja, a so bili vsi napori brezuspešni. O manjših preurejanjih drugih zbirk tu ne bom govoril, ker bi rad povedal, kaj želi in mora muzej doseči. To pa je precej drugačno od starega pojmovanja o tem, kaj in kakšen je muzej.

V novejšem času vedno bolj raste zavest, da je potrebno izboljšati muzeje in ugotoviti poklicni nivo muzejskega osebja. Kmalu nam je jasno, če tako gledamo na muzeje, in to ne samo pri nas, da so mali muzeji ali muzeji v manjših krajih (tu ne bi rad uporabil vzdevek provincialni muzeji) izredno dobro postavljeni in tudi opremljeni. Ob njih se poraja vrsta problemov, ki so v ozki zvezi s programi pogosto zastopanih malih ali lokalnih muzejev. Lokalnih muzejev nikakor ne bi smeli podcenjevati, čeprav še ni rešen problem njihovega pravega vrednotenja, ko čestokrat čutijo pomanjkanje smernic za svoje delo ali pa se težko vključijo v program dela regionalnih in republiških muzejev. Sploh so programi šibka točka vseh muzejev in šele v zadnjem času se je vsaj na Gorenjskem to nekoliko izboljšalo. Toda to izboljšanje je minimalno in še ni doseglo stopnje, da bi muzeji izdelali skupni delovni program, vsklajevali programe dela in akcij tudi sicer in ne samo pri izmenjavi razstav in pri posojanju delovne sile za določen čas in določeno akcijo. Res pa je tudi, da smo vsi — prisotni muzejski delavci pogledimo resnici v obraz — nekoliko preveč ljubosumni na druge muzeje in to težko prebolimo. Siki, ki obstajajo med muzeji Gorenjske, so že dobri, toda nismo se še mogli dokopati do skupnega načrtovanja delovnih programov, po katerih bi lahko veliko več naredili. Analizirati tako stanje in odgovoriti, zakaj je temu tako, pa je presneto težko. A eno prav gotovo drži: vsi smo obteženi z reševanjem domačih problemov, smo vanje zakopani, pri tem pa morda prezremo rešitev teh problemov ob sodelovanju sosedu, ker tudi nimamo časa pogledati k sosedu, kaj on dela, kajti zgodilo se je že, da je sosed delal

istočasno isto, oziroma da je rešil problem že zdavnaj pred nami, a mi za to nismo vedeli.

Sodoben muzej mora skrbeti za svoj ugled z vsakdanjim delom in z občasnimi akcijami. Stalno bi moral vzdrževati stike z drugimi enakimi ali sorodnimi ustanovami. Ta stavek imamo menda vsi muzeji v svojih statutih, a tega načela ne izpolnjujemo. Prav zanimivo je, da ta zahteva ni samo naša, ampak se čedalje pogosteje pojavlja kot zahteva tudi v sodobni tuji muzeološki literaturi.

Prav take zahteve, ali podobne, ki pa so v bistvu skladne s celotnim razvojem muzeološke vede, je izoblikoval npr. tudi hrvaški sabor. Med ostalimi zahtevami je predvsem poudarjeno, da morajo muzeji preusmeriti prezentacijo svojih zbirk na učinknejši in ekonomičnejši način, da se morajo približati poučnejšemu načinu prikazovanja, da se morajo povezati z življenjem, sredi katerega so, predvsem s turistično dejavnostjo in s šolami, da morajo s prodajo reprodukcij in drugega gradiva povečati lastne dohodke in drugo. Ti sklepi kažejo potrebo, da se neke dejavnosti muzeja, ki so bile doslej zastopane, oživijo in da se jim da celo primarni akcent.

Proti takim težnjam pa nastopajo tisti, ki zagovarjajo star način delovanja muzejev, češ da bi taka dejavnost samo profanirala, skomercializirala muzejsko delo. Čeprav se je pri nas družbena struktura menjala, smo še vedno dediči sistema muzejskih ustanov starega tipa, ki je reprezentativen, izoliran od vseh zunanjih vplivov, ki komunicira samo med seboj in med sorodnimi ustanovami. Tak muzej ohranja svoj renome, dosežen z bogastvom in natrpanostjo predmetov ali pa z znanstvenimi rezultati. Njegove zbirke so dostopne javnosti dan, dva v tednu, pa še to samo s posredovanjem razstavnih dvoran, vratarjev, čuvajev, dočim živijo strokovnjaki v svoji izolirani sferi.

Obstaja pa tudi drugačen koncept muzeja, predvsem v deželah z mlado muzeologijo (in mimogrede, vsaj za Loški muzej lahko povem, da stremimo za tem ciljem) in tam, kjer muzeji niso nastali z administrativnimi dekreti. Če pojmujejo muzeje kot znanstvene in kulturnoprosvetne ustanove, potem sta enako važni nalogi tako povezavanje z občinstvom kot zbiranje in znanstveno proučevanje gradiva. Zato mora postati muzej živ organizem, ki spremlja utrip splošnega življenja in ekonomskega napredka, kar mu daje zavest, da bo le tako postal del

vsesplošne družbene celovitosti in da je le tako utemeljena njegova koristnost in obstoj. Za tak muzej pa je marsikaj potrebno, predvsem pa muzejski delavec, ki bi moral obvladati vsaj deset strokovnih disciplin, da bi bilo njegovo delo dovolj ефекtno. Posebno takšni muzeji, kakršen je naš, zahtevajo univerzalne delavce, ki poznajo prav tako dobro delo na terenu, gradivo, ohranjanje predmetov in drugo tako imenovano interno delo in ki znajo z živo besedo popularizirati svoje delo. Sodoben muzejski delavec mora biti poleg vsega dober vodnik po zbirkah, mora znati pisati vse od legend do katalogov in mora biti tudi družbeni delavec, ki se aktivno vključuje v središče življenja.

Muzejski delavec, ki je uredil stalno zbirko, s tem še zdaleč ni končal svojega dela, še polovice ne. Taka zbirka bo stala nespremenjena vsaj deset let in domači obiskovalci jo bodo pogledali enkrat ali dvakrat, ostalim obiskovalcem bo postala čez nekaj let zastarela in nepriljučna. Zato menim, da je osnovno delo in cilj vsakega muzealca, da sicer postavi stalno zbirko, toda s tem se ne sme zadovoljiti, kajti prav zadovoljstvo nad stalno zbirko pomeni lahko mrtvilo za ustanovo. Zato občasne razstave niso in ne smejo biti nekaj izjemnega, ampak osnovna dejavnost, enakovredna stalni zbirki. Sodobni način razstavljanja ne prenese natrpanih razstavnih dvoran, ampak pregledno in dostopno urejeno gradivo. Tako ostaja na pretek gradiva, ki pa ne sme biti obsojeno na večno vskladiščenje. Le-to daje nešteto možnosti za razne občasne razstave, ki lahko odlično služijo za čisto prosvetno-pedagoški namen, kar pa jim ne zmanjšuje vrednosti. Poleg tega občasne razstave niso drage, pri občinstvu pa vendarle vzbujajo zanimanje. Dokaz za to so naše letošnje razstave (poprečno po 1500 obiskovalcev, zadnja pa šteje v devetih dneh čez 1000 obiskovalcev). Zagrešili smo samo eno napako. Nismo prodri še v šole, podjetja, in sicer po načelu: če Mohamed ne gre h gori, naj gre gora k Mohamedu! Vendar je naše delo šele na začetku, mogel bi trditi, da so naši naporji za modernizacijo dela šele prvi koraki.

Po vsem tem, kar sem le bežno navrgel, je jasno, da je veliko bolj udoben stari tip muzeja in muzejskega delavca, ki ima nad vrati etiketo kabinetnega delavca, kakor pa tip vsestransko razgledanega, elastičnega, družbeno aktivnega delavca, ki zna znanstveno, kulturno in prosvetno dejavnost enakopravno združiti in kateremu ne bo treba sredine, v kateri deluje, šele prepričevati o pomembnosti muzeja,

ampak bo s svojim delom ustanovo postavil v središče dogajanja. To je velik cilj in težko dostopen. Lahko trdim, da smo imeli zadnja leta ta cilj pred seboj in ga postopoma dosegali. Toda z letošnjim letom vse kaže, da naš muzej ne bo postal družbeno kulturno žarišče, ampak zgolj zbirka, ki jo bodo obiskovalcem odpirali sezonsko nastavljeni čuvaji. Odpadli bodo številni šolski obiski, kajti brez živega vodstva bo upadlo tudi zanimanje za muzej. In potem je samo še korak do popolne stagnacije muzeja.

*

Poročilom je sledila živahna razprava. Sproženo je bilo vprašanje ureditve dohoda na Loški grad po Grabnu od občine do Železnih vrat in zavarovanja mestnega obzidja ob njem. Sprejet je bil predlog, naj se pristopi k organiziranju društvene podružnice za Poljansko dolino. Kritično je bil ocenjen odnos škofojeloških šol in šolnikov do Loškega muzeja in Muzejskega društva. Obravnavano je bilo pomanjkanje strokovnih uslužbencev v muzeju, med drugim npr. kustosa za zgodovino NOB. Izražena je bila skrb, kako se bo ob pomanjkanju strokovnega kadra in ob prepričilih finančnih sredstvih nadalje razvijal Loški muzej, da ne bo stagniralo ali celo nazadovalo delo, ki je zraslo in doseglo zavirljive rezultate na prostovoljni ljubiteljski osnovi. Izraženo je bilo upanje, da se bo materialni položaj muzeja v prihodnjih letih, ko občina ne bo več imela tolikšnih obveznosti kot sedaj, postopoma izboljševal. Pojasnjeno je bilo kritično stanje nadaljnega izhajanja Loških razgledov in sprejet sklep, da škofojeloška muzejska publikacija ne sme zamreti. Obravnavano je bilo tudi ime naselja Stara Loka in še nekatere druge zadeve.

Sledile so volitve novega predsednika, upravnega in nadzornega odbora. Za predsednika je bil ponovno izvoljen dr. Pavle Blaznik, za člane upravnega odbora dr. Branko Berčič, Eygen Burdych, inž. Ivan Gorenc, prof. Marija Jamar, Jože Krašovec, inž. Tone Mlakar, Jože Nastan, prof. France Planina, Andrej Pavlovec kot ravnatelj Loškega muzeja, vsakokratni predsednik društvenega odbora v Železnikih ter predstavnik občinskega odbora Zveze borcev in škofojeloških šol, ki ju neposredno določijo zainteresirane organizacije, za člane nadzornega odbora pa Tine Kalan, Lovro Planina in Ivo Plestenjak. Zbor je z aklamacijo izvolil dolgoletnega društve-

nega aktivnega podpredsednika Steva Sinka za prvega *častnega člana* Muzejskega društva v Skofji Loki. Zbor je tudi soglasno sprejel predlog, da se iz *društvenih pravil* ertajo določila o društvenem gospodarju, ker le-ta pravzaprav že dalj časa, odkar delajo v muzeju redni strokovni uslužbenci, ni več potreben, ter določil novo letno *članarino* Muzejskega društva (400 S din).

ČLANI MUZEJSKEGA DRUŠTVA V SKOFJI LOKI

Častni član:

Sink Stevo (Poljanska c.).

Ustanovni člani:

† Birolla Gvidon (Ljubljana).
† Burdych Oto st. (Škofja Loka).
Gorenjska predilnica, Škofja Loka.
Kern dr. Frank (Cleveland, ZDA).
Loške tovarne hladilnikov, Škofja Loka.
Rant dr. Jože (Ljubljana).
Skupščina občine Skofja Loka.
Sink Stevo (Poljanska c.).

Redni člani:

Ahažič Metka (Partizanska c.).
Alič Franc (Ptuj).
Anidžič Dušan (Škofja Loka).
Audič Jože (Spodnji trg).
Bašin Peter (Mlinska ul.).
Bauman Ivan (Kranj).
Bavdaž Slavka (Poljanska c.).
Bavdaž Tone (Poljanska c.).
Berčič dr. Branko (Grohrjevo naselje).
Berginc Eleonora (Spodnji trg).
Bernik Janko (Klobovsova ul.).
Bernik Jože (Klobovsova ul.).
Bernik Julka (Puštal).
Bernik Katarina (Klobovsova ul.).
Bertoncelj Alojzij (Ljubljana).
Bertoncelj Janez (Suha).
Biček Pavlina (Reteče).
Birolla Marija (Ljubljana).
Blaznik dr. Pavle (Celje).
Bobnar Anton (Godešič).
Bogataj Anton (Spodnji trg).
Bogataj Matevž (Blaževa ul.).
Bošković Milutin (Stara Loka).
Božič Fani (Mlinska ul.).
Božič Stane (Mlinska ul.).
Bračko dr. Marija (Stara c.).
Brank inž. Rajko (Novi svet).
Brgant Tine (Stara Oselica).
Brifah Viktor (Poljanska c.).
Brodar Janko (Suha).
Brtuncelj Anica (Klobovsova ul.).
Brtuncelj Maks (Klobovsova ul.).

Burdych Evgen (Grajška pot).
Burdych Magda (Kidričeva c.).
Burdych Oto ml. (Kidričeva c.).
Celjar Anica (Stara Loka).
Cerar Franjo (Kranj).
Cerkvenik inž. Janez (Blaževa ul.).
Cerkvenik Marinka (Blaževa ul.).
Cevc dr. Emilijan (Ljubljana).
Cirk Milan (Portorož).
Crnić Drago (Mestni trg).
Čadež Jože (Kopališka ul.).
Čadež Ivanka (Virlog).
Čadež Marija (Srednja vas).
Čadež Marjan (Novi svet).
Čadež Minka (Novi svet).
Čarman Lovro (Kopališka ul.).
Čemažar Ivan (Forme).
Čermelj Marija (Puštal).
Česnik Pavel (Demšarjevo predmestje).
Dagarin Jernej (Puštal).
Dagarin Rezika (Puštal).
Debeljak Franc (Kidričeva c.).
Debenc Maks (Blaževa ul.).
Demšar Aleš (Virmaše).
Demšar Ana (Demšarjevo predmestje).
Demšar dr. Jože (Ljubljana).
Demšar Renata (Ljubljana).
Dermota Ivanka (Klobovsova ul.).
Dermota Tine (Klobovsova ul.).
Dolenc Alojz (Novi svet).
Dolenc Amalija (Solska ul.).
Dolenc Ela (Novi svet).
Dolenc Drago (Železniki).
Dolenc Franc (Stara Loka).
Dolenc Janez (Tolmin).
Dolenc Ivan (Sopotnica).
Dougan Angela (Blaževa ul.).
Erič-Savnik Desana (Puštal).
Eržen Janez (Mestni trg).
Eržen Pavel (Mestni trg).
Ferjanč Marija (Mestni trg).
Finžgar Francka (Spodnji trg).
Finžgar dr. Lojze (Ljubljana).
Finžgar Matjaž (Spodnji trg).
Finžgar Peter (Mlinska ul.).
Finžgar Rudi (Spodnji trg).
Fojkar Maks (Gabrč).
Fojkar Slavko (Grajška pot).
Fojkar Tone (Cesta talcev).
Franko Jože (Klobovsova ul.).
Franko Tone (Cankarjev trg).
Friškovec Anton (Stara Loka).
Friškovec Marija (Stara Loka).
Gaber Breda (Radovljica).
Gaber Marija (Demšarjevo predmestje).
Gaber Marija ml. (Mestni trg).
Gaber Marija st. (Mestni trg).
Gaber Peter (Mestni trg).
Gačnik France (Stranje).
Galjot Fani (Brežice).
Gantar Frida (Blaževa ul.).
Gantar Marija (Blaževa ul.).